

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik mindegyik nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 9.

Apponyi napja.

A politikai élet nagy eseménye parlamentünk büszkeségének Apponyi Albert grófnak mai képviselőházi nagy beszéde.

Apponyi Albert grófnak három évtizedes politikai pályáján sokszor volt része rendkívüli politikai sikerekben. Beszéde esemény volt a világ legnagyobb politikusanak gyülekezetében az interparlamentaris konferencia tárgyalásain is. Ünnepezték az ő- és új világban egyaránt. De mai sikere tulszárnyalja valamennyit s hisszük, hogy hatása irányítólag fog hatni a válság megoldására s beszédének hatása uralni fogja sokáig politikai életünket.

Felzólalásának bevezetése pompás válasz volt a horvátoknak, kik Khuen-Héderváry által bátorítva annyira mentek, hogy ma már egyikük — a szabadelvű aerának volt minisztere — horvátul beszélt a képviselőházban. Apponyi minden habozás és szépitgetés nélkül rámutatott a horvátok kétszínűségére, kik gáncsot vetnek a magyaroknak nemzeti küzdelemben, de egyúttal ha sikerül e küzdelem követelik jussukat a horvát vezényszóhoz. Apponyi kifizette őket aprópénzzel. Rászolgáltak. A szabadelvű kormányok dédelgették őket, számítottak az ő 41 szavazatukra. Apponyi megmutatta, hogy a koalíció nem fél tőlük.

Azután mesterien polemizált Apponyi a szabadelvűpárt korifeusaival Tiszával, Dániellel és Nagy Ferenczcel. Szétszedte és tönkretette összes argumentumait. Egyúttal rámutatott arra a ferde hely-

zetre, melybe a szabadelvűpárt mostani állásfoglalásával jutott.

Majd kiszinezte és körvonalozta a koalíció célját, megzafolta a koalíció el en emelt vádakát s hangsúlyozta a koalíció szilárdságát, szétbonthatatlanságát.

Bármily sikerült volt is Apponyi beszédének polemikus része, minden szava az elevenig hatott, igazán mesteri, a befejező rész volt, melyben a nemzet küzdelmének jogos voltát utolérhetetlen szónoki erővel és lendülettel fejtegette. Kiterjeszkedik benne a nemzetnek régi és újabb küzdelme történeti igazság világánál, ellenállhatatlan logikával vitatja a nemzet jogait, melyekhez el kell jutnia az ezeréves magyar nemzetnek.

A válságnak e szomorú napjaiban, mikor már-már csüggedés fogta el a nemzetet, új erőt önt e klasszikus beszéd az egész nemzetbe. Reménnyel tölti el a sziveket az egész országban, biztatást nyújt arra, hogy e küzdelem nem hiába való, bármennyi akadály gördüljön is a küzdők útjába, győzelemre fog vezetni.

Fővárosi tudósítónk a képviselőház mai nevezetes üléséről a következő tudósítást közli:

A képviselőház ülése.

Budapest, május 9.

Justh Gyula elnököl.

A felirathoz elsőnek

Bozóky Árpád szól. Új ember s épen ezért azt hiszi, hogy minden előtte szólót meg kell kritizálnia. De mit csináljon ő Kelemen Somával, aki pártjabeli elvtárs. Engedelmet kér, de azt meg nem kritizálhatja, hanem azonnal a nemzetiségekkel foglalkozik. Elmondja, hogy

ban tartotta szeanszait és azt hirdette, hogy látnoki állapotában maga az Isten nyilatkozik az ő ajkaival. Mutatványai az ismeretes virág-éséből és egyéb közismert spiritiszta produkciókból állottak. A nép tömegesen sereglett Mussatto szeanszaira és hordta a pénzt rakásra a csalónak és czinkostársainak, mert azt talán felesleges is külön megjegyeznünk, hogy az előadások csak jó borsos belépti díj mellett lehetett bejutni.

Egy fiatal özvegy asszony pláne vallási tanitmusában egészen magához is vette a médiumot és nyolcz hónapon keresztül úgy etette-itatta azt a herét, mint valami szultánt. Végre is azonban ráunt a szép özvegy Mussatto urra és egy napon kidobta szentéletű pártfogoltját. Mussatto eleinte a szellemek bosszújával fenyegetőzött, mikor azonban szép pártfogónője hajthatatlan maradt, egyszerűen megkéselte az özvegyet. A bíróság előtt azzal védekezett Mussatto, hogy a tettét nem ő, hanem a szellemek követték el, akik testét abban a pillanatban hatalmukba kerítették. A bíróság meghallgatta a vádlott védekezését és hogy a gonosz szellemeket megbüntesse, Mussatto urat szellemeivel együtt nyolcz hónapra a hüvösre tették.

Egy másik híres médiumot Rómában lepleztek le: még pedig éppen a spiritizmus egyik

ezelőtt két év előtt a szegedi börtönben ült. Ezt a vallomását derűtséggel fogadták. Vele együtt ült ott Mokány György nyomdász, a Tribuna szedője, aki mint szerkesztő szerepel a lapon. Ez a szedő elpanaszolta, hogy az oláh urakért szenved. Azok irtak izgató cikkeket s ő elvállalta a szerzőséget — havi 50 forintot ígértek neki, de csak két hónapig küldték.

— Ebben is smuczigok! — kiáltanak balról.

Bozóky Árpád ezután bejelenti, hogy neki külön horvát politikája van. Ki is fejté ezt. Be kell olvasztani Magyarországra Horvátországot, mint a Kunságot.

— De azt ne vegye senki a párt programjának, az az ő egyéni véleménye, úgy mond, s a népoktatásra tér át.

Majd a 67-es törvények célját fejtegette, s azt mondja, hogy a magyar alkotmány egyik legszebb virága az ujoncz és adó megajánlási jog. Tisza azt akarta konfiskálni, azért vád alá kell helyezni. A javaslatot elfogadja

Horvát beszéd a Házban.

Most ritka jelenet következett.

Fosipovits Géza horvát képviselő szólal fel és horvát nyelven kezd beszélni.

Nagy zaj támad balról.

— Horvátul beszél! — kiáltások.

Batthyány Tivadar gróf: Joga van hozzá!

— Joga van, de nem neki!

Makkay Zsigmond: Beszéljen magyarul, mert nem értem! (Derűtségg.)

Fosipovich Géza: (Magyarul) Azért kezdett horvátul beszélni, hogy feledésbe ne menjen a horvát nyelvű felszólaláshoz való joguk.

Justh Gyula elnök: Tessék csak folytatni, joga van!

Fosipovich Géza magyarul folytatja: Historiailag bizonyítja, hogy a horvát vezényleti nyelv nem méltányosság, hanem a 68-iki törvényzikk, tehát jog alapján adták meg. Magából a törvényből azt bizonyítja, sőt a Ház akkori naplójából is azt olvassa ki. Így tehát

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Leleplezett médiumok.

Régi igazság: ahol sok a tény, sok ott az árnyék is. Itáliában, a nagy Lombroso és Morzelli hazájában valóságos burjánzik a tévhit; sőt maguk e kiváló férfiak, korunk e legnagyobb psichiaterai, szintén hisznek az ég és föld közötti ismeretlen negyedik dimenzió léteiben és csodáiban. Pedig, hogy mennyire alaptalan ez a hit és mindaz, amit a rendkívüliségek szférájáról eddig tudunk, a legfényesebben azok a bűnpörök bizonyítják, amelyek azok ellen a leleplezett médiumok ellen folytak, akiket már a tudományos világ is majdnem komolyan vett, mivel »tényeiket« sem megérteni, sem tudományos alapon megmagyarázni nem lehetett. Egyszerre aztán kiszült, hogy a tisztelt médiumok közönséges csalók, akik azonban bámulatos ügyességgel csinálják dolgaikat.

Igen érdekes az a bűnpör, amely Triesztben folyt egy ilyen Isten kegyelméből való univerzális médium ellen. Luigi Mussatto 45 éves pirotechnikus volt ez a hirdetté vált médium, aki csalással és késsel vádolva állott a bíróság előtt.

Mussatto, Sanzin servocjai korcsmásos házá-

leglelkesebb hive Luigi Cezana, a »Messagero« kiadója leplezte le.

Cezana Politi órással tartott széanszokat Rómában, aki rövid uton nagy hírnévre tett szert, mint médium és eleinte Cezana is bámulatba ejtette »tényeivel«. A feltétlen hitet azonban a kételkedő természetű újságíró lelkében egy-két fiaskó lassankint megingatta és Cezana kutatni kezdett. Csakhamar rá is jött aztán, hogy Politi csal. Kutatásainak eredményéről hírlapi cikkekben számmal be Cezana. Azt írja többek közt, hogy ha a médiumot teljes világitás mellett figyelték meg, akkor nem történt semmi — még ha óráig vártak is a jelenésre. Mihelyt azonban sötétség lett, a szellemek azonnal megjelentek. Teljes erőből figyeltem — írja Cezana — észre vettem, hogy Paliti óvatosan, lábujjhegyen előbujik a sötét kamrából és a szoba másik oldala felé settenkedik, ahol egy mandolin függött a falon. A következő pillanatban hallani lehetett, amint Politi a sötétkamara falát döngeti egyik kezével, míg a másikkal a mandolint pengeti. Általános volt az elképedés, hogy milyen távolságra hat el a médium fluiduma. Még vártam egy-két pillanatig, amíg ismét halottam a Politi csoszogását, amint a mandolint helyére vissza viszi, akkor egy gyutóval hirtelen világotosságot

a törvény alapján állnak s ép oly jóhiszeműleg kell az ő álláspontjukat fogadni, amely jóhiszeműleg ők fogadják a magyar közjogi követeléseket.

Apponyi beszéde.

Apponyi Albert gr.: (Nagy mozgás) Halljuk! Halljuk! A nemzetiségiek álláspontjával nem vitatkozik, hanem visszautasítja. Nem a polgároknak szól ez, akikkel szemben egyenlő jogot hirdetnek, és alkalmaznak, hanem azoknak, akik közjogilag akarnak hamis álláspontot belecsempészni a magyar alkotmányba. Tomasics és Josipovich által felolvasott törvények nem erősítik a horvát vezényleti nyelv melletti álláspontját. Legyen meggyőződve Josipovich, hogy ami joguk a magyar közjogban gyökerzik, azt ugyanazzal a skompulozitással, a legnagyobb méltányossággal adjuk meg. De Tomasics nyilatkozata nem alkalmas e méltányosságra. Azt az álláspontot, mely a német status-quo-ba belenyugszik, de ha a magyar vezényleti nyelvhez sikerül hozzájutnunk, akkor rögtön feléled a horvát vezényleti nyelv — nem fogadhatja el. Ohajtja a testvéresülést, de ne csak a gyümölcs leszedésénél, hanem annak az érlelésénél is legyenek ott. (Taps a baloldalon.)

Dániel és Nagy Ferencz felszólalásából világosan kéri a szándékuk. Azt mondaná, legalább jobban rejtsek el a szándékukat. A miniszterelnök csak abban találja a hibát, hogy a katonai kérdésben nincs a feliratban állásfoglalás. (Ugy van!) Hiszen tudja azt a miniszterelnök, hogy ha nem volna benne állásfoglalás, már régen megadták volna. (Derűtség, taps a balon.) A népiskoláknak nemzeti irányban való fejlesztésére fognak hozni legalább annyit, mint a szabadelvűpárt. Nem lesz az ürügy nekik arra, mint Nagy Ferencznek, hogy ezzel a katonai kérdések alól kibujjanak. (Taps.) — A miniszterelnök hosszú diszertációja ellen — a külön vámterület ellen kifogást tesz. Talán az aprassusokhoz szólt a koalíció ellen, de hát megkapta Tisza Károlyi Sándortól a várt, de nem remélt választ. Rajzolja a külön vámterület esetén bekövetkező kompenzációkat, a fel szabadult temérdek kisiparosi tőkét, mely a nagy világtőkével összeköttetésbe lép és igazat ad Károlyi Sándor grófnak, aki mivelhogy

csináltam es valamennyien láttuk Politit, amint nagy sietve visszabuvik a sötét kamarába.

Cezana azonban daczára ezen felfedezéseinek, nem lett egészen hitetlenné, mindazonáltal finom szatírával azt ajánlá czikke végén a hívőknek, hogy tegyenek úgy, mint ő. Mikor a sötétben valami nagyon meglepő nyilvánulás történik, gyujtsanak hirtelenül és váratlanul világosságot. Ha valódi a megnyilatkozás, akkor úgy sem lehet a szellem helyén semmit sem látni, ha pedig csalás van a dologban, akkor eo ipso jót tesz a világosság! . . .

Cezana ötszáz frankot ígért Politinek, ha tudományos ellenőrzés mellett néhány szeanszot tart anélkül, hogy csalna. Politi azonban mindcizideig nem akart kötélnék állni. Valószínűleg tudja, hogy miért.

Cezana azt mondja, hogy daczára annak, hogy mindig csal, Politinek mégis kiváló médiumi tulajdonságai vannak s ha nem csalna, nagy szolgálatokat tehetne a tudománynak a spiritisztikus kérdések megoldásának terén.

Nagyon valószínű azonban, hogy Cezanának ez a véleménye nem egyéb spiritisztikus meggyőződéséi végmaradványainál.

ezeket a kompenzációkat az átmeneti idő kompenzációinak tartja.

Csodálkozva hallotta Dánieltől a vádat, hogy ők elmulasztották a kormányzás kötelességét. Hol az a tényező köztük, akitől ez függ?

Igaz, hogy kötelessége a többségnek a kormányzást elvállalni, de nem meggyőződésük ellen. (Tetszés.) A nemzet megvetésére volna méltók, ha így vállalnák el a kormányzást. (Taps.)

Dániel Ernő azt fejtegette, hogy ők, mint kisebbség, az ellenőrző ellenzék szerepét veszik fel. Így beszélnek mások is. De úgy látszik, nincsenek tisztában a saját helyzetükkel. A szabadelvűpárt fizikai erőszakkal akart uralkodni, az új házszabálynak karhatalommal való alkalmazására kértek a választóktól fölhatalmazást. Ha győztek volna, az ellenzékot innen karhatalommal vezették volna ki. (Zajos ugy van! a balon.) Törvénytelen módon akarták keresztülvinni.

Egy hang: Hát az obstrukció!

Apponyi: Tisza a választókhöz intézett proklamációjában, melyből hiányzik a népoktatás, (Zajos taps a balon.) egyenesen bevallotta azt, hogy államcsinyt csinált. Az a párt, mely ezt bevallotta, nem jöhet ide ellenőrizni.

Szeretné látni, ha III. Napoleonnak nem sikerült volna az államcsinye, vajjon azt mondta volna-e:

— Jól van, hát legyünk alkotmányos közársaság. (Zajos derűtség, éljenzés, taps.)

Illúzió az, hogy egy párt ezek után alkotmányos szerepét tovább játszhatja. Igaz, hogy tekintélyes szabadelvűpártiak azt vitatták, hogy a válság megoldásában a szabadelvűpártnak akkor résztvenni nem szabad. Azok közt a 67-esek közt, akik nov. 18-án itt voltak ezen az oldalon és miközttünk, becsületbeli kérdés áll fenn (Zajos taps a balon.), tehát az is helytelen okoskodás, akik a 67-es pártok numerikus többségére alapítják cselekvésüket. A magában álló szabadelvűpárt tehát nincs hivatva az ellenzék ellenőrző szerepére. Olyan ellenzék, mely a nemzeti követelményeket sürgeti, egy kormány mögött nagy erő. De olyan ellenzék, mely a kormány háta mögött homlokegyenest ellenkező elveket hirdet a nemzeti ügygyel — az ilyen ellenzék a *nemzet gyengesége*. Ez egy olyan párt, mely összes ambícióit abban látja, hogy akadályokat gördítsen a nemzeti ügy elé, a nemzeti ügy vereségének előmozdítója. (Zajos taps a balon.) De a koalíció szétugratására tett kísérletek nem fognak sikerülni, a szabadelvűpárt tradícionális magatartásával szemben — *a szövetkezett ellenzék együtt marad.*

Attér a szövetkezett pártok programjára. Első az alkotmányos biztosítékok szigorú betartása.

Ha keressük azokat a célokat, melyeket a kormány alkotmányellenes fegyverekkel el akart érni, tiltakoznak az ösnyomorusággal az idegen befolyással, alkotmányunk folytonos krízisének előidézésével. Meg kellett hát mentenünk az alkotmányt s keresni olyan politikát, mely a csonka nemzeti épületet kiépíti.

Ezen az uton haladunk. Tudjuk miről kell beszélni a koronás királylyal. Nem szabad ultimátumot küldenünk. S mikor ilyen hangon irunk hozzá, azt mondják: nem mondunk semmit.

Évszázadok óta egy átok van rajtunk: a

kétértelműség. Ez nyilvánul meg a pragmatika szankcióban, az 1868-iki párhuzamos kiegyezési osztrák törvényekben. Ezek a kétértelműségek onnan származtak, hogy a temérdek bajból szabadulni akartak s ha találtak egy ház megoldást, nem törődtek a kétértelműséggel s lehet mondani, hogy minden törvényben előre le volt fektetve a konfliktus. Az osztrákok a Reichsgedanke elmélete alapján állt mindig, így tudta a külföld, hiába magyarosították azt a képviselőházban. Most becsapva érzik magukat, mert eddig a szabadelvűpártra azt hitték, hogy magyar párt, míg a birodalmi egység alapján áll. (Nagy mozgás, ellenmondás a jobbon és tetszés és éljenzés a balon.) Tudom, hogy nincs így, de most arról van szó, hogy ezt a kétértelműséget eloszlassák a valóságban, az egész világ szemeláttára. A míg a függetlenségi abszolút többség be nem jön, közreműködhetik-e a 67-es alap végrehajtásában és hogy illeszkednek bele majd a keretbe! Ezek a kérdések vettettek fel. A függetlenségi párt igenis hozzájárulhat a törekvésekhez két feltétellel.

1. hogy azok, amelyek a feliratban benne vannak, egyeznek az ő céljával;

2. hogy nem mond le egyetlen törekvéséről sem.

Megengedi, hogy az a parlamenti alakulás tökéletlenebb formája, mint a kompakt többséggel való kormányzás.

A feliratban foglalt dolgok nem vég cél a függetlenségi pártra. Az ő álláspontjuk szilárd, a magáé szilárd lett az utolsó időben az *idegen kéz beavatkozása* folytán: a personal unio. Ha az a kérdés, hogy a cél felé gyorsabban, talán katasztrófára vezető uton haladjon, *vagy lassabban, de birtosabban, az utóbbit választja.* De a szabadelvűpárt mai állásfoglalása *hátrálás, nem haladás.*

A nemzet lelke oda fejlődött, hogy az *igények kielégítése nélkül lehetetlen a békés munkálkodás*, ha pedig a királylyal mégis el akarjuk hitetni, hogy ez lehetséges, ez *kötelesség mulasztás a nemzettel a királylyal szemben.*

Apponyi azután azt fejtegeti, hogy Európa aggódik, hogy a mai hatalmi csoportosulás meginog. De ha majd meggyőződik arról, hogy *nemzeti életünk kiépítésével ez a féltett kötelék alakulás csak megerősödik*, akkor nem fog aggódni, hanem tapsolni fog nekünk. (Taps.) Nem fognak bennünket elnyomni, amiként 400 éven át nem birtak elnyomni. *Fogunk van a nemzeti törekvésekre*, mint a többi királyságoknak, melyek vagy nem léteznek már 1000 év óta, vagy még nem léteztek 1000 év előtt. *A koronával együtt kell ezt elérnünk.* Az igazságra törekszünk, *az igazság napjának föl kell derülnie.* Ezért nyujtsuk be a feliratot.

Hosszas taps és éljenzés. Az elnök öt perc szünetet ad.

Apponyit körülveszik és folytonosan éljenzik és tapsolják.

Szünet után Tisza István gróf emelkedett szólásra, mire az egész ellenzék tüntetőleg kivonult a teremből, csak *Andrássy Gyula* gróf maradt benn.

Tisza István Apponyi beszédére válaszol, azt mondva, hogy a házszabályrevízió keresztülvitele az alkotmány megvédésének diadalát jelenti. Hogy tomasértés történt, az bizonyos, de helyes is, mert máskülönbén az ellenzék eljátszotta volna Magyarország alkotmányát.

Tisza beszéde után az ellenzéki képviselők újra bejöttek a terembe és elfoglalták helyüket. *Vlad Aurél* nemzetiségi felszólalása után az ülés 2 órakor véget ért.

Királyunk római utja megczáfolva.

Fenntartással közöltük mi is azt a feltűnést keltő hirt, mely a sajtót bejárta, hogy királyunk *I. Ferencz József* látogatást tesz legközelebb Rómában s a párisi *Le Journal* tudósítása szerint a Szentszék hozzájárult a látogatáshoz.

Ezen már a római Kuria által a katolikus államfők látogatottságával szemben mindenkor tanusított szilárd magatartása miatt kétkedéssel fogadott hírre már is meg jött a czáfolat. Az *Osservatore Romano* határozottan visszautasítja a *Le Journal* híret s utal a czáfolatban a Szentszék által Loubet elnök római látogatása alkalmából a hatalmakhoz intézett jegyzékre és kijelenti, hogy e jegyzéknek semmiféle személyes oka nem volt, mely Loubet vagy Franciaország ellen irányult volna, hanem megfelelt a Szentszék által mindig tanusított magatartásnak, amelyekhez a jövőben is ragaszkodni fognak a katolikus államfőkkel szemben, a kik a mostani viszonyok között Rómába jönnének, akár köztársasági elnökök, akár uralkodók. A Szentszék sohasem változtathatná meg ezt a magatartását tekintélyének csorbitása nélkül.

A magyarcsékei képviselő beszéde.

Dési Géza dr, a magyarcsékei kerület orsz. képviselője, a Ház keddi gyűlésén mondta el szűzbeszédét, amiben különösen az állami népoktatásról beszélt, hangsúlyozottan követelve a magyar nyelvtanítás kötelező behozatalát az ország összes iskoláiban. Már a Házban is nagy mozgolódást keltett ez a beszéd a nemzetiségi padokon s *Russz János* képviselő közbe is kiáltott: *A választáson nem így beszélt! Mi nem vagyunk ugyan hivei az iskolák államosításának, de hivei vagyunk a magyar nyelv kötelező oktatásának az egész vonalon, kezdve az elemi iskoláktól, de annyi bizonyos, hogy Dési Géza e beszéde a magyarcsékei kerületben, ahol a választók többnyire románok, élénk feltűnést keltett. Ugy értesülünk, hogy Dési Géza dr nem is szándékozik többé a magyar csékei kerületben föllépi, hanem az ország más részében keres magának mandátumot.*

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Holnap, csütörtökön tartja május havi közgyűlését Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága.

Érdekes ügyek kerülnek tárgyalás alá s így élénk közgyűlésre van kilátás. Különösen Heves megye átirata s az erre vonatkozó körmönfont javaslat kelt előreláthatólag nagyobb vihart, mert az ellenzék nem fog belemenni, hogy csak amugy simán keresztülvigyék a se hideg se meleg javaslatot.

Összesen 30 ügyet vettek fel a tárgysorozatra, amely a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1905. évi május hó 2-ik esetleg következő napján mindenkor d. u. 3 órakor a városház tanácsstermében tartandó ülésén a következő ügyek fognak tárgyalatni,

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. Az üresedésben levő házi és gyámpénztárnoki házi és gyámpénztári ellenőri és I-oszt számtisztai állásoknak választás utján betöltése.

3. A m. kir. belügyminiszter leirata a ren-

dőrségre vonatkozó szervezeti, szolgálati és fegyelmi szabályzat jóváhagyása tárgyában.

4. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter leirata a bérkocsi iparról szóló szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.

5. Baja sz. kir. város törvényhatósága márczius 15-ikének nemzeti ünnepé tétele tárgyában a magyar képviselőházhoz intézett feliratát pártolás végett megküldi.

6. Hegyes vármegye közönsége a magyar országgyűlés képviselőházához intézett bizalmi feliratát támogatás végett megküldi.

7. A tanács előterjesztése a villamos telepen szükséges futódaru beszerzésére megtartott nyilvános árlejtés eredményéről.

8. A tanács jelentése a villamos telep gép kazánház, gépészlakás s raktár építésére megtartott árlejtés eredményéről.

9. A tanács javaslata a Nagyvárad városi vasut részvénytársaság által a város czimerének használata iránt beadott kérvénye tárgyában.

10. A tanács javaslata Moskovits Adolf s Fiai cég által Nagyváradon felállítani tervezett rizshántó gyár támogatása iránt.

11. A tanács javaslata a Hönig és Zucker cég által Nagyváradon felállított Első magyar kókusz zsir gyár támogatása iránt.

12. A tanács előterjesztése a külvároson és réten szükséges községi iskolák felépítésére alkalmasnak talált közterületeknek ezen czélra leendő átengedése iránt.

13. A tanács javaslata a városház előtti körösparttal mentén özv. Feldmann Jakabné által tervezett uszoda ideiglenes egedélyezése iránt.

14. A tanács a piaci szabályrendelet tervezetét tárgyalás és elfogadás véget beterjeszti.

15. A tanács a 15 éves koron alul levő gyermekeknek a nyilvános mulató helyekről távollattartása tárgyában készített szabályrendeletet beterjeszti.

16. A tanács előterjesztése dr Adorján Emil t. h. b. tag által a Kossuth Lajos szoboralapra a városi pénztárból megállapított hozzájárulás felemelése iránt beadott indítványra.

17. A tanács előterjesztése Balogh Döme t. h. b. tag által a Vitéz-utca rendezésére beadott indítványra.

18. A tanács előterjesztése Szabó Károly és neje köztérvteli ügyében.

19. A tanács előterjesztése Zugyó Demeter és neje telkéből a köztérhez csatolt terület kártalanítása tárgyában.

20. A tanács előterjesztése Kis Péter és neje köztérvteli ügyében.

21. A tanács előterjesztése Szabó Dezső telkéből a köztérhez csatolt terület kártalanítása tárgyában.

22. A tanács javaslata a Sztarveczky gyermekórház alap készpénzének pupilláris biztositékkal bíró záloglevelekbe leendő fektetése iránt.

23. A tanács javaslata az ev. ref. leánynevelő-intézet építkezése által elfoglalt közterület díjtalan átbocsátása iránt.

24. A tanács a nyilvános illemhelyek felállítására kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

25. A polgármester a f. év I-ső negyedében megtartott pénztár vizsgálatról szóló jelentést beterjeszti.

26. Fizetés iránti előlegek.

27. Dus László tiszti főügyész 6 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérvénye.

28. Dr Istvánffy István aljegyző 6 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérvénye.

29. Magyary Jenő számtiszt 4 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérvénye.

30. Tiszti főorvos Borbok Jánosné szül. Huber Anna szülésznői oklevelét meghirdetés végett beterjeszti.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba nevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1905. május hó 8-ik napján.

Bordé Ferenc
főjegyző.

UJDONSÁGOK.

Helyben hagyott halálos ítélet.

— A rablógylkos cigányokat felakasztják. —

Élénk emlékezetünkben van még a nagyvárad királyi törvényszéknek, mint esküdtbírósnak azon ítélete, melylyel *Rostás János* és *Lakatos Máté* cigányokat a fugyivásárhelyi gyilkosságért kötéláltali halálra ítélte.

A halálos ítélet a bejelentett semmisségi okok folytán a királyi Curia elé került, mely tegnap foglalkozott a bűnügygyel. A Curia elutasította a védőktől bejelentett semmisségi panaszokat s megerősítette az első bíróság ítéletét.

A Kuria határozatát le fogják küldeni a nagyvárad királyi törvényszékhez, mely megteszi a szükséges eldöntéskédeket az ítélet végrehajtására. A nagyvárad királyi ügyészség a megerősítő végzés leérkezése után meg fogja hívni *Bali Mihály* állami hóhért a kivégzés végrehajtására. Az ítéletet jóváhagyó végzést és az elsőbíróság ítéletét a kivégzés előtt negyvennyolcz órán belül fel fogják olvasni a vádloták előtt a kir. törvényszék zárt tanácsában.

Az ítélet felolvasása után a védőknek jogában áll távirati uton kegyelmet kérni a királytól az elítéltek részére. Ez azonban inkább már csak formai dolog, mert a felség legfőbbnyire szabad folyást enged az igazságszolgáltatásnak.

A királyi Kuria a másik két vádlottra vonatkozó ítéleteket is megerősítette. *Rézműves Sándor* e szerint élelfogytiglan, *Rézműves Imre* pedig 12 évig fog fegyházban ülni.

* **A villamos telep kibővítése.** Nagyvárad városa a villamos vasut létesítése és a magánfogyasztás rohamos és örvendetes emelkedése folytán a városi villamos telep nagy arányu kibővítését határozta el. A belügyminiszter ugy a telep kibővítését, mint az erre szükséges költsön felvélelét jóváhagyta.

* **Hogyan szabad építkezni.** *Köszeghy József*, Nagyvárad város főmérnöke már elkészítette Nagyvárad város új építkezési szabályrendeletét s azt nem sokára benyújtja a városi tanácshoz. Mivel egy ilyen nagyfontosságú szabályrendelet tárgyalása hosszabb időt vesz igénybe, a mostani állapotokon pedig mielőbb segíteni óhajt a főmérnök, beadványt intézett a tanácshoz, amelyben már utját akarja állani annak, hogy tovább is minden rendszer nélkül, csupán ötletszerűen történjenek Nagyváradon az építkezések. Javasolja, hogy határozza el a törvényhatóság, miszerint építési engedélyt mindaddig nem adhat a tanács, míg a telekfelosztás hatósági jóváhagyása meg nem történik. Olyan utcákra, ahol a házak az utca szabályozás vonalába vannak építve, minden új építkezésnél a ház homlokzata a telek mélyere be nem tolható, hanem a ház homlokzatával az utcásor szabályozási vonalába építendő. Ehhez képest villaszerű építkezés csak a hatóság által erre a czélra külön megjelölt utcákon engedélyezhető. A Schlauch-tér kivételével az így megkülönböztetendő utcákon a ház vagy villa homlokvonala az utcásor szabályozási vonalával párhuzamosan és attól öt méterre építendő. A Schlauch-téren csak szabadon álló és villaszerű épületek létesíthetők, melyek a fennálló villákkal összhangban, kivételesen

ferde szög alatt és a már kész épületek mélységében építendő a telkekre. Minden más utcában a tanács bírálja el, van-e helye a villaszerű építkezésnek.

* **A sztrájk tovább tart.** Azon az áldatlan állapoton, amelyet a szocialista agitátorok a kőművesek sztrájkjával a nagyvárad munkások között előidéztek, a hatóság már több ízben akart segíteni méltányos egyezség útján, azonban a szegény munkások keserves keresményéből basáskodó vezérek akaratán ez az igyekezet hajótörést szenvedett. Mit bánják ők, hogy a munkások százai éheznek, csak ők uralkodhassanak, nekik pedig az egyenletlenség az elemük. Tegnap ismét békéltetési tárgyalás volt a városházán, *Rimler* Károly polgármester elnöke alatt, amelyen *Gerő* Ármin főkapitány, *Rendes* Vilmos, ifj. *Rimanóczy* Kálmán, *Szarill* Ferencz stb. az építő ipartársulat részéről, *Markó* Elek és társai a szakszervezet és *Gyulai* István és társai a földműves munkások egylete részéről. *Gerő* Ármin ismertette a már 4 hét óta tartó sztrájk indító okát, amely szerint a kőművesek azért léptek sztrájkba, mert a földművelő egyeslet tagjait kényszeríteni akarták, hogy lépjenek be az ő szakszervezetükbe s ez által azok is a szocialista vezetők hatalma alá kerüljenek. A tanácskozás szépen folyt s már már azzal kecsegtetett, hogy sikerül a kibéklést létrehozni. Megegyeztek abban, hogy az építők a munkásokat arányosan, egyenlő számban vezetik fel a szakszervezetből és a földművelők egyesletéből; az építők minden szombaton a kifizetési helyen kifüggesztik és szóval is kihirdetik, hogy a következő héten hány- és minő munkásra lesz szükségük; mindkét egyeslet tagok névsorát beadja a kapitányi hivatalhoz, ahonnan az ellenőrzés megkönnyítésére különböző színű igazolványt kapnak a munkások; a hatóság a legmesszebbmenő ellenőrzést biztosítja, hogy a megállapodás megtartassék. Ez a rend 15 nap alatt lép életbe, addig is arányosan a két egyesletből veszik fel a munkásokat. Mikor már mindezzel szépen elkészültek s csak a jegyzőkönyv aláírása volt hátra, felmerült az a kérdés, hogy az a 150—160 napszámos, akik a sztrájk alatt dolgoztak, semmi megtorlásban ne részesíthessenek. *Markó* Elek erre kijelentette, hogy ezt a feltételt nem írják alá. Különböben sem fogadnák el ezt a sztrájkolók. Így sült ki, hogy tulajdonképpen mi a céljuk a sztrájkolóknak, jobban mondva a szegény munkások vezető rosszellemeinek. Nyíltan beszéltek már eddig is, hogy majd azokat kétszer annyi ideig, mint a sztrájk tartott, nem hagyják dolgozni. Az építők egyhangulag követelték, hogy a jegyzőkönyvbe ezt a pontot is vegyék fel, merj semmi körülmények között nem engedik, hogy azok a munkások, akik hűségeesen dolgoztak, bármiképpen büntetve legyenek. Ezeknek becsületszavukat adták az építőmesterek, hogy nem szolgáltatják ki őket s így semmiféle megtorlást nem engednek. Inkább szünetelni hagyják a munkát továbbra is. Ebből látjuk, hogy miként akarják lenyűgözni a vezető bujtogatókat azokat is, akik józanabban gondolkoznak s nem teszik ki családjaikat a nyomornak az ő kényők-kedvük szerint. A béke tehát nem jött létre.

* **Ellopott anyakönyvek.** Beregszászról írják, hogy a bilkei (Bereg megye) főrabbi jelentést tett a felvidéki főszolgabirónál, hogy az ottani izralita anyakönyveket ismeretlen tettes ellopta. A főszolgabíró azonnal kiment a helyszínére és vizsgálatot tartott, de semmi pozitív eredmény nincs.

* Krüger felolvasása Budapesten.

Az *Aquinói-Szent-Tamás-Társaság* tegnap délután 5 órakor Budapesten, a papnevelő diszes teremben felolvasó-ülést tartott, melyen nagyszámú közönség előtt dr. *Hajó* József rendes tag tartott felolvasást: A vallás eredetéről, utána pedig lapunk főmunkatársa, dr. *Krüger* Aladár pártoló tag: A munkabeszüntetésekről. A felolvasások nagy érdeklődést keltettek.

* Főmérnök urnak meg a többieknek . . .

Quonsyne tandem Catilina abuteris patientia nostra? . . . önkénytelen a római szónok méltatlankodó szavai tolnak ajkunkra nekünk, *Schlauch-tér* meg *Káptalan-sor* lakóinak, kik a város kegyelméből immár április 25-ikétől kezdve fuldoklunk a porban piszokban. A főmérnök ur csak a minap gondoskodott a *Vitéz-utcáról*, melyet nemrég burkoltak s most fásitanak; valóban nem irigyeljük a gusztusát, midőn azt az utcát a mi tájékunk elébe helyezi. No de egyik izlés romlott, a másik bomlott. Ezen nem lehet vitatkozni. *Hanem már az csakugyan minden vitán felül álló minősíthetetlen eljárás, hogy nekünk se burkolatot nem adnak*, (hogy elmenne a parasztkocsik kedve a *Pray Gy.-utcán* letérni a *Káptalan-sorra*) *se arról nem gondoskodnak, hogy legalább locsolással segítenének azon az ázsiai állapoton, melyben mi itt sinylődünk.* A mi szép fáink, a mi tüdők főmérnök urnak *Hekuba*?! Nincs arra példa Magyarországon, hogy egy ilyen kaliberű városban a főtemplom, a többi között a hivatalos istentiszteletek színhelyének környékét s egy hatalmas kocsiforgalomtól szenvedő széles utcát teljesen, minden burkolat nélkül hagyjanak, s még ne is locsoljanak! Ha nem lenne drága pénzen készült vízvezetékünk, ha nem itt folynék egy pár száz lépéssel alattunk a *Körözs*, talán nem szólnánk. De így igazán eltog a keserűség annyi rossz akarat, annyi hanyagság láttára. Ideje lenne már egyszer a megtérésnek. Egy szaharai lakos.

* **A gyermekkorház igazgatójának tiszteletdíja.** Nagyvárad város törvénhatósági bizottsága kellőleg méltányolja azon érdemeket, amiket dr. *Schiff* Ernő igazgató-főorvos a gyermekkorház felállítására és vezetésére körül szerzett s ennek elismerésül eddigi évi 1000 korona tiszteletdíját 1600 koronára emelte fel. A belügyminiszter a közgyűlés ezen határozatát jóváhagyta.

* **A szikvizadó bevétele.** Teljesen beigazolást nyert az a feltevés, hogy a szikvizadó házikézelésben tetemesen magasabb összeget fog jövedelmezni Nagyvárad városának, mint a bérbeadás. Másfél évről most már számokban is kimutatható a különbözet. A jövedelem megkétszereződött. A kezelést a fogyasztási adóhivatal közvegei látták el, minden külön díjazás nélkül, azért is nagyon megszívlelendő az a kérelem, amit tegnap adott be a fogyasztási adóhivatal személyzete nevében *Kelemen* Kálmán fog. hivatalfőnök s a melyben jutalékot kérnek a szikvizadó bevételeiből. Felemlítik, hogy a nyári hónapokban kora reggeltől késő estig igénybe vannak véve a szikvizgyártás ellenőrzésével.

* **Az új hadosztály parancsnok bemutatkozása.** *Csanády* Artur altábornagy, az új hadosztályparancsnok tegnap délben mutatkozott be hivatalosan a nagyvárad helyőrség tisztikarainak. *Csanády* hadosztályparancsnok elsőben a 37. gyalogezred tisztikarát kereste fel fél 12 órakor a tisztikar kaszinóban. Teljes diszben gyűltek össze a tisztikar összes tagjai élén báró *Karg* ezredessel. Ott volt *Cankl* vezézőrnagy is. *Csanádyt* megérkeztek harcsány Hoch kiáltásokkal fogadták s báró *Karg* ezredes üdvözölte. A hadosztályparancsnok egyszerű rövid katonás, de meglehangú szívélyes szavakkal válaszolt az üdvözlésre. Majd báró

Karg bemutatta az altábornagynak a tisztikar minden egyes tagját. Az altábornagy mindegyikkel kezét fogott s néhány szót váltott egyik-másikkal. A tisztikar kaszinóból a *Rulikovszky-uti* honvéd-laktanyába hajtatott *Csanády* hadosztályparancsnok, hol a szintén diszben megjelent teljes számú honvédtisztikar fogadta *Békéssy* és *Lukács* ezredesekkel élén. Itt is majd félóra telt el a bemutatkozásokkal. Fél egy órakor a *Vilmos* huszár-laktanyában a lovasság tisztikarának mutatkozott be az új hadosztályparancsnok.

* **Barikádok az utcákon.** Az építkezéseknél a közforgalomra nagyon kevés gondot fordítanak Nagyváradon úgy az építők, mint a rendőrség. Az utcát téglarakásokkal, faanyagokkal, törmelékkel eltorlaszolják. *Köszeghy* József főmérnök már megsokalta ezt a «falusi állapotot» s beadvány intézet a városi tanácshoz az iránt, hogy az építőiparosok társulatát utasítsák az építési szabályrendelet szigorú betartására.

* **A vasutasok zászlószentelése.** Megemlékeztünk már arról a nagyszabású s fényesnek ígérkező zászlószentelési ünnepségről, melyet a nagyvárad vasutasok «Koszoru-egylete» Pünkösdi ünnepének elsőnapján, június 11-én rendez. A fényes ünnepély sorrendje már teljesen meg van állapítva. Az ünnepség már ünnep szombatján, 10-én veszi kezdetét a vidéki küldöttségek fogadásával s elszállásolásával. Az nap este fél 9 órakor lámpionos fáklyaszene lesz a kolozsvári vasuti zenekar közreműködésével özv. báró *Gerliczy* Félixné zászlóánya, özv. *Des Echerolles-Kruspér* Sándorné védnőknő, dr. *Szmrecsányi* Pál l. szert. megyés püspök, dr. *Beöthy* László főispán, *Rimler* Károly polgármester, *Bary* József törvényszéki elnök, *Sulyok* István ev. ref. esperes, dr. *Hoványi* Géza takarékpénztári vezérigazgató, *Schöpflin* Agoston posta- és távirada-igazgató, *Mezey* Mihály közjegyző, *Hlatky* Endre orsz. képviselő, *Szamaszanka* Ernő üzletkezelő felügyelő, *Bozoky* Béla főmérnök, *Tolnay* Miklós fűtőházi főnök, *Sebesy* Béla főmérnök, *Butyka* Lajos állomás főnök védnökök tiszteletére. Másnap reggel 8 órakor gyülekezés a pályaudvaron, honnan felvonulnak a szenteléshez, közben ünnepélyesen meghívják a zászlóanyát a menethez a koszorúslányok kíséretében. Szentmise hallgatás és a zászlószentelés után a diszmenet a Szent László-térre megy, hol az e célra felállított dissátorban lesz a szögek beverése ünnepi beszéd s dalárdák közműködése kíséretében. Két énekszámval szerepel a Kath. Legényegylet dalárdája is. Délben közébed lesz a Zöldfában, este ugyanott táncmulatság. A rendezőség most már megkezdte a meghívók s a zászlószögek szétküldését.

* **Halálozás.** Résztvétel értesülünk, hogy özv. *Szilágyi* Sándorné, született *Fanda* Anna, *Vattay* Gyula mezőtelegdi körjegyző, a községi jegyzők egyesülete elnökének anyósa elhunyt. Temetése tegnap, kedden délelőtt ment végbe nagy részvét mellett *Mezőtelegden*. A temetési szertartást *Kovács* József plébános végezte.

* **Sok pénzt takarít,** ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

* **A fümei kávébehozatali társaság** fiók-üzlete már megnyitott. Legjobb kávék ott kaphatók, igen jutányos árak mellett.

* **Elismert dolog,** hogy az **Amerikai Aruház** (Olaszi Bazar-épület) olcsó árai utóhetetlenek, így tehát feltétlen érdeke a vásárló

közönségnek, hogy szükségleteinek beszerzésére oda forduljon, főleg a költözködéshez szükséges garnitúrák, függönyök, szőnyegek, paplanok és madráczokban meglepő nagy rak-tár van, úgy hogy a legkényesebb izlés is a legkönnyebben ki lesz elégitve.

Uj

butor-ipartelep

Nagyvárad, Szent-László-tér
Rimanóczy-ház (Holdas templom mellett.)
Telefon-szám az egész megyére: 584.

Butor ipar vállalat!

Nagy raktár

modern szalon-, ebédlő-, háló-, fürdő-
szálloda és mindennemű tükör, réz
és vasbutorokban.

Saját műhelyekben készülnek
minden e szakmába vágó kárpitos,
asztalos stb. munkák legszolidabb kivi-
telben, a legjutányosabb árak mellett.

Kiváló isztelettel 1082.

Büchler Márton.

IRODALOM.

Firenze és Velence. A mi fáradt és tulfinomult idegeinknek egy álma van tavasz-szal: Firenze, a virágok városa és Velence, a tenger királynője. A villamos csengők és az örökös kocsirobogás zajából oda vágyunk, a csendbe, a hol a piazzák tele vannak nyíló virággal a virágok vásárja idején és ahol a lagunákon nem ver port és lármát a gondola, mikor a barna gondolierik kurjongatásai közt jobbra-balra hajolva siklik tova a márványfalak árnyékában. Még korban is visszatérünk a mi ideges, lármás világunkból a romantikus, költői századokba, amikor a Mediciek, Sforzák és a dogek uralkodtak. Oh, a velencei doge-palota, amikor oszlopos falára rátűz a nap! Az oszlopfejek figurái és a tetőpárkány márvány-csipkéje szikrázik az arany sugárban. Ez a város úgy a hogy itt maradt előttünk, a város széléhez biggyesztett vasutjával, vizereivel, végtelen tengerével, megmaradt úgy, a mint a középkorban volt s a San Marco orom-falán a fehér márvány-angyalok minden este az égbe szállanak ma is.

Az olasz városok önkényuralmát, Velence, Firenze, Milano köztársaságii monarchikus és katonai tiranniasát ismerteti meg dr Csuday Jenő a Nagy Képes Világtörténet VI. kötetének most megjelent 218-219. füzetében.

A 18 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbörkötésben 16 korona; füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság, Budapest, VIII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Ingenyelők, Blaha Lujza II. fellépte.

Csütörtök: Mária bátyja, Blaha Lujza III-ik fellépte.

Péntek: Menyecskek, Blaha Lujza utolsó fellépte.

Szombat és vasárnap függőben marad — vendégszereplés lesz valószínűleg.

Piros bugyeláris. (Blaha Lujza első fellépte.) Ismét játszott nálunk a magyar élet magyar levegő, magyar természet lelke, éltető eleme, a nagy művész asszony: *Blaha Lujza*. És köszönhetjük neki, hogy láttunk egy gördülékeny, kifogástalan előadást, hol a szereplők mindnyájan életet, lelket merítettek magukba az ő csodálatos, nagy zseniális örökifjú játékából. Az a fiatalos energia, az az egyszerű czifrázatlan, de természetes mozdulat, mely játékából kiragyogott, felvillanyozta a többieket is. Török bíró felesége, Zsófi asszony egy felledhetetlen kedves estét varázsolt a számunkra. — Szóval a tegnapi előadás bebizonyította, hogy mit tud produkálni a színészi szorgalom és tanulmány, ha hozzá kiváló rendezéssel párosul. *Székely Gyula*, az új baritonista Csillag Pali szerepében arról győzött meg, hogy ezt a kiváló hangú énekest, kinek párja a vidéken nem akad, büszkeséggel vallhatjuk a miénknek. Kár, hogy Pálfi István nótáját elejtette. Peterdi Sándor Török bírója természetes közvetlenségével hatott. Peták János a vén huszárkaplár *Bognár* Jánosnak egyik legjobb szerepe, melyet állandóan egészséges humorával és az ensemblebe beilleszkedő kitűnő játékkal tett élvezetessé. Jó volt *Rédey* is Kósza Gyurka szerepében, dalait is megismételtették. Jók voltak *Szilágyi Berta*, *Szarvasi Soma* és kitűnő komikus figurát adtak *Bérczi* és *Krasznay*, valamint *Verő Janka* is. — A közönség — bár több páholy üresen volt — lelkesen és ünneplelve tüntetett egész estén át. (He.)

S. Blaha Luiza II-ik fellépte. S. Blaha Luiza urnő, a budapesti Nemzeti Színház örökös tagja, ma este lép fel másodszor a Szigligeti színházban egyik legpompásabb szerepét az »Ingenyelők« Sárkáját játszva. A vendég művésznőn kívül a többi főszerepeket a következők játsszák: E. Kovács M., Szilágyi B., Komáromy Margit, Tihanyi, Bérczi, Palásthy, Rédei, Bognár, Hajnal, Szarvasi, Nagy Imre játsszák. A mai Blaha est bérletszünetben (páros), rendes helyárrakkal megy. A bérlők jegyei déli 12 óráig fenntartatnak.

Menyecskek Verő György pompás népszínműve kerül holnap színre S. Blaha Luiza urnő bucsufelléptével, itt először. E bájos újdonságban sok pompás szerep van, s a társulat több elsőrendű tagja igen kitűnő szerephez jutott benne.

Bob herceg. Ez a nagyszerű operett legközelebb igen érdekes szereposztásban kerül színre, amennyiben a czimszerepet ez alkalommal Palásthy Sándor játszva, kinek ez egyik legfényesebb szerepe.

A színház legközelebbi újdonságai. A Szigligeti színházban erősen folynak a próbák a »Boszorkány«-ból, amely a Blaha esték lezajlása után azonnal színre kerül. Továbbá erősen próbálnak »Miss Hobbsz« című vigjáték, és az »Apajune« című operett újdonságból is, amely darabok szintén rövid időn belül színre kerülnek.

EGYESÜLETEK.

A Népművelési Egyesület gyűlése.

A »Biharmegyei Népművelési Egyesület« választmányja ma (szerda) délután 5 órakor, az egyesület helyiségében (községi polg. fiúiskola épület, földszint 10 ajtó) gyűlést tart.

MULATSÁG.

Jogász majális.

A nagyváradí kir. kath. jogakadémia polgársága idei majálisát e hó 27-én fogja megtartani a kies Püspök tündőben.

Az ifjuság kebléből alakult rendzőség nagy buzgósággal dolgozik a majális sikere érdekében, hogy ezuttal is csak jobban megszilárdítsák a leányos házaknál azt a hitet, hogy a jogász mulatságnak alig akad párja a alig vannak ötletesebb, buzgóbb rendezők, mint a jogászok. Alig terjedt el még híre az idei jogászmajálisnak, s már is megindult a készülődés a 27-iki majálisra.

A meghívót legközelebb kibocsátja a rendzőség.

TÁVIRATOK.

Elhunyt püspök.

Budapest, május 9. (Saját tud. táv.) Fájdalmas gyásza van a váci egyházmegyének és káptalannak. *Csávolszky József* cz. püspök, egyházmegyei főtanfelügyelő ma 51 éves korában szívszélhűdés következtében meghalt. Csávolszky nagy népszerűségnek örvendett a tanítók körében, kiknek ügyét mindig szíven viselte. Az elhunyt püspök egész jövedelmét népoktatási czélokra és tanítók segélyezésére fordította.

A szabadelvűpárt értekezlete.

Budapest, május 9. (Saját tud. táv.) A szabadelvűpárt ma este 6 órakor értekezletet tartott, melyet *Hódossy* hívott egybe. Hódossy beszédében arra hívja fel a 67-es pártokat, hogy tömörüljenek a szabadelvűpárt táborába, mert erős veszély fenyegeti a 67-es alapot s ez ellen pedig energikusan kell védekezni a haza érdekében. Felszólítja továbbá Tiszát, hogy lépjen a szabadelvűpárt élére s indítson akciót, hogy a felség 67-es kormányt nevezzen csak ki, mert ennek támogatásához a szabadelvűpártnak képessége van.

Tisza István gróf egyetért Hódossyval. Jelenti a pártnak, hogy legutóbbi Bécsben léte alkalmával arra kérte a királyt, hogy mentse fel véglegesen a kabinetet a kormányzás alól. A király megígérte, hogy legrövidebb idő alatt megadja a felmentést a kormánynak és új kabinetet fog kinevezni.

Elutasított petíció.

Budapest, május 9. (Saját tud. táv.) A királyi Kuriai ma tárgyalta *Sándor* János mandátumának ügyét. A kérvényezőket elutasították alaki hibák miatt. Az új petíciót öt napon belül be lehet adni újra a királyi Kuriához.

Zágonyiné szabadrábra helyezték.

Budapest, május 9. (Saját tud. táv.) A pesti törvényszék vizsgáló bírája ma szabadrábra helyezte özv. Zágonyiné, kit azzal gyanúsítottak, hogy férjét megölte. A vizsgálóbíró azért rendelte el a szabadrábra helyezést, mert bebizonyosodott, hogy az a levél, melyben bejelenti Zágonyi öngyilkosságát, csakugyan a saját kezeirása.

Orosz renditanács.

Pétervár, máj. 9. Novoje Vremja szerint a belügyminiszter a népképviselőt számára országos rendi tanács létesítését kívánja alsóházaként, mint a birodalmi tanács változatlanul megmaradna felsőháznak. A birodalmi rendi tanács választását a szemszívók és a városi hatóságok segítségével rendi alapon eszközölnék. A képviselőknél, a kiknek száma 550 lenne, biztosítják az immunizást. A képviselőknél kivül, kiknek három éves mandátumok lesz, lesznek még a kormánytól kinevezett tagok is.

Az elnököt a csár jelöli ki a képviselők sorából. Az alsóháznak joga van törvényeket indítványozni, a minisztereket meginterpellálni, az állami költségvetést megvitatni és annak keresztülvitelét ellenőrizni. A rendek tanácsától helyben hagyott javaslatok a birodalmi tanácshoz kerülnek. A döntés a csár joga. A rendi tanács november közepétől januárig ülészik. E tervbe vett alap megváltoztatása nincs kizárva.

A semlegesség kérdése.

Budapest, május 9. (Saját tud. távirata.) Londonból jelentik, hogy az angol hadihajók parancsnokai ma a katonai arzenálban titkos tanácskozásra jöttek össze. Az ülésen a semlegesség kérdésével foglalkoztak, mely már igen komolyan fenyegeti Angliát.

Budapest, május 9. A helyzet Franciaország és Japán között annyira feszült, hogy a japán nagykövet kijelentése szerint Japán legközelebb Anglia fegyveres erejét fogja igénybe venni Franciaország ellen.

NYILTTÉR.

Dr. Meer Samu

ORVOS

lakását Fő-u. 14 sz. (Fleischer-ház)

helyezte át.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazar”-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legújabb divatu** és a **legjobb minőségű tavasz i** szövetem raktáron vannak, melyből a legújabb és legegységesebb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Külsőn felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét **szima, fekete** aramra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére**. Alkandón nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból**. Birétum, capuczin, camaura, továbbá Mucztuma legszebb és finomabb selyemből. Továbbá egyedül raktára a mai idény legszébb és legegységesebb **hit, remény, szeretet övének** (cin.ulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be**.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó

munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre,

65

polgári- és papiszabó.

Szóbel Adolf

női ruha és confection készítői műterem

Nagy Sándor-utca 4.

Ajánlja a szakmájába vágó női ruhák divatos elkészítését, u. m. utcaizai és estélyi toalettek, angol és francia szabásu ruhákat, costumöket, felöltöket mindennemű fazonban.

Vidéki megrendelőktől ruhaderék beküldése kívántatik mérték helyet.

Kitűnő tisztelettel:

Szóbel Adolf,

angol és francia női szabó.

KÖZGAZDASÁG.

Árlejtés a hadapródiskolában. A m. kir. nagyvárad honvéd hadapródiskola parancsnoksága, a hadapródiskola részére szükséges kenyér-, sütemény, továbbá liszt, fűszerárak, valamint tej és tejtermékek szállításának biztosítására pályázatot hirdet. A szóban levő pályázat közelebbi feltételei a nevezett hadapród iskola étkezési kezelősege hivatalos helyiségében (melléképület 4. sz.) a hivatalos órák alatt d. e. 9-től 12 óráig és d. u. 2-től 5 óráig megtekinthetők.

A takarmány kiviteli tilalom feloldása. Több lapnak azon hírével szemben, hogy a takarmánykiviteli tilalom, a közelben fel fog oldatni, a Magyar Pénzügy illetékes helyről nyert értesülése alapján azt jelenti, hogy az osztrák kormánynak ugyan meg volt a szándéka a tilalom feloldására, de ez a szándék a magyar kormány ellenállásán hajótörést szenvedett és így a takarmánykiviteli tilalom feloldása az ősz előtt nem várható.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, máj. 9.

Buza máj.-ra	— — — —	18.30
Buza okt. — — — —	— — — —	16.46
Rozs okt.-re — — — —	— — — —	11.74
Tengeri májusra 1905. — — — —	— — — —	14.74
Zab ápr.-ra — — — —	— — — —	14.94
Repcze máj.-ra — — — —	— — — —	14.10

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

330—1905. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szolnoki kir. törvényszéknek 1901. évi 7459. számú végzése következtében dr. Hollós Dávid ügyvéd által képviselt tiszavidéki hitelintézet és takarékpénztár rt. szolnoki bej. czég javára özv. *Jakab Péterné* ottományi lakos ellen 3900 kor. s jár. erejéig 1904. évi február hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 2835 kor.-ra becsült következő ingóságok u. m.: lovak, szarvasmarhák, sertések, gazdasági szerek, takarmány, lőszerszármok stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelyhi kir. járás-bíróság V. 203/1. számú végzése folytán 3900 kor. tőkekövetelés, ennek 1901-ik évi

február hó 21-ik napjától járó 6% kamatai, $\frac{1}{2}\%$ váltódíj és eddig összesen 154 kor. 15 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig *Ottományban alperes lakásán leendő megtartására 1905. évi május hó 23-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik* és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelyhidon 1905-ik évi május hó 2. napján.

Jóny Lajos,

kir. bírósági végrehajtó.

Haász Manó

kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. elején.

Figyelem!

A költözködéshez szükséges **szőnyegek, garnitúrák, függönyök, paplanok és madracok**, ugyszintén minden más röfös cikkek is óriási választékban kaphatók az elismert, igazán olcsó, szolid árban.

A $\frac{4}{100}$ -os Magyar koronajáradék június hó 1-én esedékes szeményei **minden levonás nélkül**

már május hó 20-tól kezdve pénztárunknál beválthatók

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Termény-hitelbank

Nagyvárad, Teleki-utca.

Üzlet-áthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy évek óta fennálló pék fiókuzetünket a Guttman házból, az »Orsolya« szüzek zárda épületébe helyeztem át, a hol is naponta 3 szor friss süteményt, kenyeret, a nagyérdemű közönségnek a legnagyobb megegyezésére szolgálók, ugyszintén bevezettem naponta friss jégbehűtött tejet, vaját, aludt tejet, és minden e szakmába vágó élelmiszert a legjutányosabb árakban szolgálók.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri.

Kurcz Ignác,

sütőmester.

Hallotta a legújabb hirt?
Azt, hogy
Telcser Mátyás
az eddig Hegedűs Ármin czimen
vezetett rőfös- és divatáru üzletét
Szent-László-tér, Sas kapuja mel-
lett feloszlatta.

Érdemes megtekinteni, mert a
raktár rövid idő alatt akár
nagyban, akár kicsinyben lesz
elárusítva.

Vehet ott, akinek nem is kell.
Fő üzletem Zöldfa-utcán
továbbra is fentmarad!

Üzletfeloszlás.

Globin

a legjobb és legfinomabb
cipőfiszitószer

Okmányszerző és informáló iroda.

Házassági, adásvételi és katonai ügyvivőség.

NAGYVÁRAD, Szent-László-tér 5. sz. I. emelet.

Telefon: 447.

Tulajdonos: **Sándor Ábrahám.**

Telefon: 447.

Házassági ügyekben megszerez mindennemű okmányokat, keresztül visz miniszteri felmenté-
seket, dispencziókat és kivételes nősülési engedélyeket.

Katonai ügyekben kieszközöl mindennemű kedvezményeket (reclamatio, e. é. önkéntesség,
tartós szabadságolás, fegyvergyakorlat alóli felmentés stb), ha ezekre a törvényes jogczim fennáll.

Eljár telekkönyvi és árvaszéki ügyekben. Elvállalja a nagykorúsítási, örökbefogadási, hono-
sitási, névmagyarosítási, utlevél és mindennemű adóügyek lebonyolítását.

40 koronán aluli követelések incassálását elvállalja. Hiteles és pontos információt ad bárki
személyi és vagyoni viszonyairól. Elvállal mindennemű magán megbízásokat.

Mindennemű okmányokat megszerez és másolatokat végez elvállalja az üzleti reclam és kör-
levelek megczimzését és postai expedálását.

Mindennemű kérvényeket peren kívüli ügyekben — megír és engedélyek (ipari italméresi
stb.) megszerzésében eljár.

Adásvételeket lelkiismeretesen közvetít. A vállalat hatósági engedély mellett működik és
állandó jogtanácsossal rendelkezik.

Az árak jutányosak. Cél a pontos, gyors és lelkiismeretes működés, az ügyek sürgős és
sikeres lebonyolításáért szavatosság vállaltatik.

A vállalat tulajdonosa, mint volt állami anyakönyvvezető, jegyző majd ügyvédsegéd, hosszú
éveken át szerzett sokoldalú tapasztalatait a reá bízott ügyek pontos keresztülvitelében előnyösen
érvényesíti.

1167

Egy szép nagy tágas sarok
üzlethelyiség élénk forgalmu
helyen *1905 november 1-től,*
egy udvari magtár *1905 aug.*
1-től kiadó. Ertekezhetni a pol-
gári takarékpénztárnál (Kos-
suth-utca.)

Biharmegyei Takarékpénztár
Zálogháza
Kossuth-utca

**Kölcsönt ad: érték papi-
rokra, éksze-
rekre, iparicikkekre és ingó-
ságokra** a legolcsóbb kamatláb mellett,
a fürdő-évad beálltával elfogad minden-
féle értékeket jutányos őrzésdíj mellett

Ujonnán berendezett üzlet!

Wallerstein Fülöp Fiai cég

(B é m e r - t é r .)

Üzletünket kézmű-, divat-, rövid-, és diszárakkal **egész ujonnán** berendeztük, van
szerencsénk a t. vevő közönségnek erről részbeni és rövidkivonatu árjegyzékünket szives áttekintés
végett bemutatni.

Elvünk ezután is finom minőségű árukat olcsó szolid szabott árak mellett kiszolgálni.

Árjegyzék kivonat:

Ruha szövetek 120 széles métere már 30 krtól kezdve.

Tiszta gyapju szövetek 120 széles minden szín-
ben 50 krtól 1 frt 50 krig.

Costüm kelmék 140 széles métere 1 frttól 4 frtig.

Grenadinok minden divatos színben 120 széles
1 frt 25 kr.

Musslinok nyári ruháknak nagyon alkalmas tiszta
gyapju métere 1 frt.

Legújabb félgyapju delainek 28 kr.

Legújabb gyapju delainek 45 krtól 55 krig.

Valódi francia delainek 65 krtól 75 krig.

Selyem árukban Glória minden szín 50 kr.

Pongis minden szín 68 kr.

Luisin, mevrelieu, minden szín elsőrendő 1 forint.

Messalin minden divatos szín 1 frt 40 kr.

Blous Selymek már 50 krtól kezdve 3 frig.

Fekete ruhának való selymekben nagy választék
minden árban.

Különlegesség 120 széles Saten de Lyon métere
3 frt 50 kr.

Mosó árak karton, zephir és levantinok 25 krtól
kezdve legjobb kivitelben.

Mindenféle bélésárak.

Nagy raktár vászon, chiffon és kész fehérműekből.

**Dus raktár szőnyeg, függöny és papla-
nokban.**

A tisztelt közönség nagybecsü bizalmát, melyet eddigi jutános árainkkal és szolid kiszol-
gálásunkkal eddig is szerencsések voltunk kiérdemelni továbbra is kérjük, vagyunk

kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

